

Sygn. akt III Ca 327/16

Dnia 11 sierpnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu, III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie

następującym:

Przewodniczący:	SSO Ewa Adamczyk SSO Tomasz Białka - sprawozdawca SSR del. Janina Furczoń
Protokolant:	Katarzyna Gołyźniak

po rozpoznaniu w dniu 11 sierpnia 2016 r. w Nowym Sączu

na rozprawie

sprawy z powództwa M. K.

przeciwko J. D., K. D., M. M. (1), Z. M.

o ochronę służebności

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Zakopanem

z dnia 29 lutego 2016 r., sygn. akt I C 397/12

1. oddala apelację;

2. zasądza od powódki M. K. na rzecz pozwanych K. D.

i J. D. solidarnie kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

(...)

sygn. akt III Ca 327/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 lutego 2016 roku Sąd Rejonowy w Zakopanem w sprawie o ochronę służebności zakazał pozwanym J. D. i K. D. naruszania powódki M. K. w wykonywaniu służebności opisanej w dziale

(...) KW numer (...) – po działkach ewidencyjnych nr (...), w obrębie (...) w Z. (pkt I), zakazał pozwanym M. M. (1) i Z. M. naruszania powódki M. K. w wykonywaniu służebności opisanej w dziale (...) KW numer (...) – po działce ewidencyjnej nr (...), w obrębie (...) w Z. (pkt II), a w pozostałej części powództwo oddalił (pkt III). Ponadto zasądził od pozwanych solidarnie na rzecz powódki kwotę 920 zł tytułem zwrotu części kosztów procesu (pkt IV).

Oddalenie powództwa dotyczyło żądania nakazania pozwanym J. D. i K. D. usunięcia ze szlaku przedmiotowej służebności słupek bramy wjazdowej nr (...) oznaczonego w opinii biegłego P. B. z dnia 3 marca 2014 r. literą S oraz drewnianego ogrodzenia z deseczek na metalowej konstrukcji oznaczonego w tej samej opinii biegłego P. B. na odcinku od pkt 63 - 79 oraz wszelkich umieszczonych tam przedmiotów znajdujących się na działkach ewid. nr (...) i nr (...) położonych w Z. w terminie 7 dni od uprawomocnienia się wyroku z upoważnieniem powódki do wykonania tych czynności na koszt pozwanych.

Sąd Rejonowy ustalił, że działka ewid. nr (...) obr. (...) położona w Z. stanowi własność powódki M. K.. Objęta jest ona KW nr (...) Działka ta zabudowana jest budynkiem, który pozostaje niewykończony od 1986 r.

W dziale I tej księgi wpisane jest prawo przechodu i przejazdu na rzecz każdorazowego właściciela działki ewid. nr (...) szlakiem oznaczonym kolorem żółtym, na projekcie służebności - wariant III - z dnia 27 grudnia 1997 r. nr (...), południowo-wschodnim narożem działki ewid. nr (...) objętą KW nr (...) według oznaczeń (...); przecinającym działkę ewid. nr (...) objętą KW nr (...) z południowego - zachodu na północno-wschód według oznaczeń (...); południowo-zachodnim narożem działki ewid. nr (...) objętej KW nr (...) według oznaczeń (...); biegnącym po działce ewid. nr (...) objętej KW nr (...), według oznaczeń (...); biegnącym północno-wschodnim skrajem działki ewid. nr (...) objętej KW nr (...), według oznaczeń (...) - nieodpłatnie.

Nieruchomość stanowiąca działkę ewid. nr (...) objęta jest KW

nr (...), jako jej właściciele ujawnieni są pozwani K. i J. D.. Nieruchomość ta jest obciążona służebnością drogi koniecznej na rzecz każdorazowego właściciela działki ewid. nr (...), z którą nieruchomość pozwanych K. D. i J. D. graniczy od strony południowo - zachodniej. Od strony północno - zachodniej graniczy z koleją z działką ewid. nr (...) stanowiącą własność matki powódki – świadka Z. K.. Działka pozwanych K. D.

i J. D. stanowi ich działkę siedliskową.

Nieruchomość stanowiąca działkę ewid. nr (...) jest współwłasnością wszystkich pozwanych tj. J. D. i K. D. oraz M. M. (1)

i Z. M. w częściach równych i objęta jest KW nr (...). Jest to działka drogowa obciążona w/w służebnością przechodu i przejazdu na rzecz każdorazowego właściciela działki ewid. nr (...) w obrębie (...).

Skutkiem niewielkich zmian konfiguracji na mapie oraz w wyniku dokładniejszego obliczenia powierzchni działka ewid. nr (...) zmieniła powierzchnię z 200 m² na 195 m². Przebieg granic działki ewidencyjnej nr (...) na zmodernizowanej mapie ewidencji gruntów i budynków prowadzonej w systemie numerycznym różni się od obrazu tej działki na mapie przed modernizacją. Wszystkie te zmiany miały miejsce za wiedzą i akceptacją współwłaścicieli działki ewidencyjnej nr (...).

W obrębie szlaku służebnego na działce ewid. nr (...) znajdują się dwie bramy wzniesione przez pozwanych J. D. i K. D.. Bramy wykonane zostały w 2008 r. Pozwani przekazali klucze do tych bram powódce. Po tym jak pozwany J. D. zmienił bramę nr (...), po usunięciu poprzedniej bramy przez matkę powódki – świadka Z. K., przesłał powódce klucz do tej bramy, jednak ona go nie odebrała. Brama nr (...) nie jest zamykana na klucz, jest do niej swobodny dostęp.

Pozwany J. D. postawił bramę nr (...) w celu zabezpieczenia swojego terenu, bowiem w latach wcześniejszych, gdy dz. ewid. nr (...) nie była ogrodzona, często zdarzało się, że owce, które kilka razy w roku są przeganiane drogą, wchodziły na nieruchomość pozwanych i niszczyły ją. Ogrodzenie to zapewniało również bezpieczeństwo kilkuletnim dzieciom pozwanych, które bawiły się na podwórku.

Brama wjazdowa nr (...) w pozycji zamkniętej i otwartej usytuowana jest na działce ewid. nr (...).

Sporny północny słupek bramy wjazdowej nr (...) oznaczony na mapie sytuacyjnej sporządzonej przez biegłego geodetę P. B. (2) z dnia 3 marca 2014 r. literą S, położony pomiędzy punktami 63 – S posiada wymiary 9 cm x 9 cm.

Z południowo-wschodniego lica tego spornego słupka S wypuszczone są zawiasy bramy (jej północnej części), które wystają na odległość 4 cm od lica przedmiotowego słupka. Na zawiasach tych osadzone jest skrzydło bramy metalowej

konstrukcji, na którym przymocowane zostało zewnętrzne odeskowanie. Zawężenie szlaku służebności związane z istnieniem spornego słupka bramy i skrzydła (północnego) bramy nr (...) z zewnętrznym odeskowaniem wynosi 15 cm, a samego słupka 9 cm. Północna część bramy wjazdowej nr (...) w pozycji otwartej jest równoległa do istniejącego spornego ogrodzenia z deseczek, co zostało oznaczone na mapie bieglego geodety literami S – R.

W północno - wschodnim narożniku działki ewid. nr (...) na odcinku oznaczonym cyframi 79 – 63, usytuowane jest w obrębie szlaku służebnego sporne ogrodzenie z deseczek na metalowej konstrukcji. Płot ten stanowi część ogrodzenia działki siedliskowej pozwanych K. D. i J. D., które komponuje się kolorystycznie z wykończeniami elewacji domu pozwanych. Oś ogrodzenia znajduje się w odległości 4 – 6 cm na południowy wschód od linii granicznej pomiędzy działkami ewidencyjnymi nr (...). Mieści się ono w granicach błędu średniego położenia punktu wyznaczającego granicę na odcinku pomiędzy punktami 63 – 79, który wynosi co najmniej 10 cm.

Zarówno sporny słupek bramy wjazdowej, jak i sporne ogrodzenie z deseczek na odcinku 63 – 79, aczkolwiek usytuowane są w obrębie szlaku służebnego w żaden sposób nie utrudniają powódce korzystania z przedmiotowej służebności.

Szerokość pasa służebności w punkcie nr 63 (rozumiana jako odcinek prostopadły do odcinka 71-72 wychodzący z punktu nr 63) wynosi aż 6,11 m.

Sąd Rejonowy stwierdził w uzasadnieniu, że prawdą jest, iż istnienie bramy na szlaku służebnym będzie zawsze stanowiło pewną uciążliwość w komunikacji drogą służebną, z uwagi chociażby na konieczność otwierania bramy, jednak właściciel ma prawo ogrodzić swoją posesję. Nie można się zgodzić ze stanowiskiem powódki, że pozwany J. D. powinien tak ogrodzić swoją nieruchomość, aby szlak służebny pozostawić poza ogrodzeniem, czyli ogrodzona byłaby jedynie część jego działki siedliskowej.

Za niewiarygodne uznano zeznania powódki, w części w której utrzymywała, że ogrodzenie przeszkadza jej w odrzucaniu śniegu. Z uwagi na fakt, że sporny płot pozostaje w obrębie szlaku służebnego na szerokości jedynie 10 cm, nie stanowi on żadnej przeszkody w odmiataniu śniegu. Uznał też, że fotografie złożone do akt obrazują, że przejazd drogą przez samochody, także ciężarowe, może odbywać się bez większych trudności.

Uzasadniając częściowe oddalenie powództwa Sąd Rejonowy stwierdził, że zawężenie szlaku przez ogrodzenie wynosi jedynie 10 cm, a przez słupek 13 cm. Szerokość szlaku w tym miejscu jest jednak tak duża, że nie powoduje to najmniejszego zakłócenia funkcji komunikacyjnej szlaku.

Ponadto w ocenie Sądu Rejonowego wykonywanie przez powódkę jej prawa podmiotowego, tj. ochrony służebności we wskazanym wyżej zakresie - nie da się pogodzić z zasadami współżycia społecznego, o których stanowi art. 5 kc. Uznał za usprawiedliwione działanie pozwanych, którzy chcieli dla bezpieczeństwa ogrodzić swoją działkę.

Zdaniem Sądu Rejonowego pozwani byli uprawnieni do postawienia na szlaku służebności bramy chroniącej ich własność, która znajduje się w punktach oznaczonych literami S-T-P według oznaczeń na mapie bieglego.

Apelację w części oddalającej powództwo, to jest odnośnie pkt III wyroku, wniosła powódka.

Zarzuciła naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 5 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, co skutkowało przyjęciem, że działanie powódki stanowi czynienie ze swego prawa użytku, który jest sprzeczny z zasadami współżycia społecznego, a przez to nie zasługuje ono na ochronę prawną.

Podniosła również, że doszło do naruszenia przepisów postępowania, to jest art. 233 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów przeprowadzonych w sprawie polegającej na uznaniu opinii bieglego geodety P. B. z dnia 3 marca 2014 roku za prawidłową podczas, gdy zawiera ona wiele nieprawidłowości i została sporządzona nierzetelnie, niestarannie

z pominięciem materiałów i opracowań geodezyjnych, a także poprzez odmowę wiarygodności zeznań świadka Z. K. oraz powódki w części, w której utrzymywały, że przejazd szlakiem służebnym jest bardzo utrudniony z uwagi na umiejscowienie słupka bramy wjazdowej oraz drewnianego ogrodzenia z deseczek, nieuwzględnienie zeznań powódki odnośnie tego, że w zimie nie była w stanie otworzyć bramy oraz, że pozwany umieścił bramę, aby zabezpieczyć swój teren.

W konsekwencji zarzuciła błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że elementy słupka oraz drewniane ogrodzenie nie powoduje najmniejszego zakłócenia funkcji komunikacyjnej szlaku oraz, że szlak służebny w miejscu posadowienia części północnej bramy wjazdowej nie utrudnia w żaden sposób możliwości przejazdu i nie czyni żadnych uciążliwości powódce, a ponadto, że oznaczony przez biegłego pkt 63 został ustalony w sposób prawidłowy podczas, gdy nie znajduje się on we wskazanym przez biegłego miejscu, przez co nie sposób ustalić szerokość pasa służebności na tym odcinku.

Wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku w pkt III poprzez uwzględnienie oddalonego żądania, a ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W apelacji domagała się też przeprowadzenia ponownego dowodu z opinii biegłego geodety na okoliczność szerokości szlaku drożnego po działce nr (...) jak również usytuowania oznaczonych w opinii biegłego punktów 63, 64 i 79.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił stan faktyczny. Sąd Okręgowy podziela te ustalenia i uznaje je za własne. Podważenie tych ustaleń wymagałoby wykazania

w apelacji, że przy okazji dokonywania oceny przeprowadzonych dowodów doszło do naruszenia zasad logiki lub doświadczenia życiowego. Takich zarzutów apelacja nie zawiera.

Nie ma uzasadnienia dla dopuszczenia dowodu z ponownej opinii biegłego geodety w postępowaniu apelacyjnym. Apelująca nie przedstawiła okoliczności, które uzasadniałyby przyjęcie, że wspomniany wniosek dowodowy nie mógł być złożony wcześniej. Zaznaczyć trzeba, że biegły w złożonej do akt opinii szczegółowo wyjaśnił trudności związane z ustaleniem położenia granic ewidencyjnych nieruchomości. Złożona przez niego opinia uzupełniająca nie spotkała się z zarzutami stron. Nie ma zdaniem Sądu Okręgowego podstaw do kwestionowania ustaleń biegłego. Odnotować trzeba, że podzielenie twierdzeń apelującej odnośnie tego, że punkty 64, 63 i 79 winny być usytuowane bardziej w kierunku północno – zachodnim nie prowadziłyby automatycznie do uwzględnienia apelacji. Szerokość przejazdu pomiędzy przeciwną granicą a słupkiem i ogrodzeniem nie uległaby bowiem w takim wypadku zmianie.

Sąd Rejonowy ustalił, że ogrodzenie i słupek wchodzi w światło szlaku służebnego. Stało się tak pomimo tego, że jak wynika z opinii biegłego możliwość ustalenia położenia granicy ewidencyjnej, której sięgała służebność, wiązała się z błędem o wartości około 10 cm. W tych okolicznościach jedynie zawiasy odstające od lica słupka znajdowałyby się na obszarze służebności.

W ocenie Sądu Okręgowego przyjęcie jednak ustaleń poczynionych przez Sąd Rejonowy za prawidłowe, nie prowadzi od razu do wniosku, że wykonywanie służebności przejazdu doznaje z tego powodu ograniczeń. Okoliczność ta wymagałaby dowodów. Takich jednak powódka nie przedstawiła. Nie są do tego wystarczające same jej twierdzenia. Sprzeciwiają się takiej tezie fotografie dostarczone przez pozwanych oraz własna opinia Sądu Rejonowego, który przeprowadził oględziny spornego miejsca, a także analiza mapy obrazującej zakres służebności. Nie ma zatem podstaw do przyjęcia, że istnieje związek pomiędzy wspomnianym ogrodzeniem i słupkiem, a domniemanymi utrudnieniami w wykonywaniu przejazdów.

Zauważyć ponadto trzeba, że szerokość działki ewidencyjnej nr (...) nie ma bezpośredniego znaczenia w sprawie. Zawężenie szerokości szlaku biegnącego po tej działce w stosunku do miary 3 metrów wynikającej z wcześniejszych opracowań geodezyjnych nie wpływa na ocenę możliwości dokonania skrętu przy słupku i płocie, którego dotyczy apelacja. Ze szkicu pochodzącego z opinii uzupełniającej (k.162) wynika zresztą, że tuż przed zakrętem wspomniana działka nr (...) i tym samym biegnąca po jej całym obszarze służebność rozszerza się - przy pkt 61 jej szerokość wynosi około 2,66 m, a na odcinku łączącym punkty 64-63 sięga już 3,37 m.

Odnosząc się do wywodów apelacji zauważyć należy też, że sformułowane przez powódkę żądanie nie odnosiło się do samego istnienia bramy. Nie domagała się ona jej usunięcia w ogóle lub zakazania jej zamykania. Ograniczała się jedynie do żądania usunięcia jednego słupka i fragmentu ogrodzenia. Czyni to bezprzedmiotowym znaczną część zarzutów apelacji za pomocą, których powódka stara się wykazać brak podstaw do istnienia bramy, która przegradzałaby służebność.

Zaskarżone orzeczenie znajduje oparcie w prawie materialnym. Zgodnie z art. 251 kc do ochrony praw rzeczowych ograniczonych stosuje się odpowiednio przepisy o ochronie własności. Oznacza to, że w niniejszej sprawie sięgnąć należało po odpowiednio stosowany przepis art. 222 § 2 kc. Pamiętać jednak należy, że powódka domagała się ochrony służebności gruntowej przechodu i przejazdu. Jak już to podkreślano żądanie ochrony formułowała w taki sposób, że domagała się nakazania pozwanym usunięcia słupka i fragmentu ogrodzenia ze służebności. Ochronie, na podstawie powołanych przepisów, podlega wykonywanie uprawnień wynikających ze służebności. Sposób ochrony służebności zależy od jej zakresu i sposobu jej wykonywania, które zgodnie z art. 287 kc oznacza się, w braku innych danych, według zasad współżycia społecznego przy uwzględnieniu zwyczajów miejscowych. Istnienie służebności, choć stanowi ograniczenie w wykonywaniu uprawnień do nieruchomości przez właściciela, to własności go nie pozbawia. Nie jest więc wykluczone ogrodzenie należącej do niego nieruchomości. Powódka nie powołała się na żadne okoliczności, które nakazywałyby pozwanym budowę płotu w sposób, który poza ogrodzeniem pozostawiałby część ich nieruchomości. Zaznaczyć też należy, że oczywistym jest, iż nie jest możliwa budowa ogrodzenia o zerowej szerokości, tj. takiego, które znajdować się będzie na linii granicznej w taki sposób, że nie zajmuje ono terenu po jej jednej lub drugiej stronie. Uznać zatem należy, że dopóki istnienie ogrodzenia nie ogranicza możliwości wykonywania służebności nie ma podstaw do domagania się przez uprawnionego jego usunięcia.

W tym świetle prawidłowe było oddalenie powództwa w omawianym zakresie. Zbędne było jednak odwoływanie się do art. 5 kc i instytucji nadużycia prawa podmiotowego. W niniejszej sprawie powódce nie przysługiwało bowiem roszczenie o usunięcie wymienionego słupka i płotu.

W związku z powyższym na podstawie art. 385 kpc orzeczono jak w wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 kpc zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego ustalono na podstawie § 5 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 1 z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800).

(...)